

Sorun: Türkiye'deki 25 bine yakın tesisin 2015 sonuna kadar ya OSB'lere taşınmak ya da İslah OSB Projesi'ne dâhil olmak zorunda olması. (İSLAH OSB için de yeni bir geçici madde ile sürenin uzatılması gerekmektedir)

Dayatma/Yaptırım: Bu iki noktaya uygun hareket etmeyen kurumlar Avrupa Ülkelerine mal satamayacak.

En büyük engel: İSLAH OSB Başvurularının 12.04.2012'de dolmuş olması. Yani yasadaki geçici maddenin süresi 1 yıldır.

Olayın Nedeni:

1. OSB dışında kalan firmaların ihracatta zora gireceği müktesebat ise Atık Yönetmeliği ile ilgili. Türkiye'nin 2017'ye kadar uyması gereken müktesebatta, firmalardaki her türlü atığın çıkış noktasından arıtma tesisi işlemlerinin son anına kadar izlenebilir ve kaydedilebilir olması öngörülüyor. OSB dışında kalan firmaların bu nedenle zorlanacak. Ancak AB'ye giren yeni ülkelerde bile uyum oranının şu an yüzde 28 olduğu belirtiliyor.
2. Karbon salınımlarında kullanılan yakıt/teknoloji/filtreleme sistemlerinden dolayı çevre tehdidi oluşturması ve bu durumun AB emisyon/karbon gazı salınım değerleriyle gelişmesi.

Konu Analizi: AB'nin Müktesebatına göre Organize Sanayi Bölgesi dışında yer alan tesisler 2015 sonuna kadar OSB'ye taşınmak zorunda. Elbette bu pek mümkün olmayan bir durum. Binlerce dönümlük alanda üretim yapan kurumların tesislerini buradan taşınması için, öncelikle Yerel Yönetimin yer göstermesi, kurumun bu yer için fizibilite çalışması, sonucu pozitif alması ve 2015 sonuna kadar da buraya yerleşmesi gerekiyor.

Kurumlara vereceği ZARARLAR:

Tesis taşınmaz veya İSLAH OSB projesine dâhil olamazsa;

Şirket Özelinde:

- 1- Şirket Avrupa ülkelerine mal satamayacak
- 2- Şirket OSB'ye geçmeye karar verip süreci başlatırsa, OSB'ye taşınma öncesinde, taşınma esnasında ve taşınma sonrasında Şirketin tam kapasite kullanımı zarar görecektir ve bir süre tamamen duracaktır.
- 3- Alıcıların ticari ortağını kaydırma tehlikesi, (vakit kaybedemeyecek olması ve yeni tedarikçi bulmak zorunda olması)
- 4- Süreçte yaşanabilecek olumsuzluklardan dolayı Pazar kaybı.

Ülke özelinde:

Ülke ihracatının %41'5'i (4 milyar 936 milyon dolar) AB ülkelerine olduğu için herhangi bir dayatma veya aksama ülke ihracatını da üst düzeyde etkileyecek.

Bu durum da dış ticarete ihracatın karşılama oranını bir hayli aşağıya çekecek ve nihai olarak cari açığı da uzun vade de etkileyecek.

Konya Özelinde:

AB'ye olası bir ihracat yasağından en çok etkilenecek illerden birisi de Konya olacak. Çünkü ihracattaki en büyük payı alan kalemler;

1. "Motorlu kara taşıtları ve bunların aksam parçaları"
2. "Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, bunların aksam ve parçaları"
3. "Örme giyim eşyası ve aksesuarı"
4. "Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme verme, televizyon görüntü–ses kaydetme verme cihazları, aksam parça aksesuarı"

Sonuç olarak Konya'nın bu ihracat alanlarının neredeyse tamamında lider veya listenin üst sıralarında olması tehdit edici bir durumdur.

Biçimsel Alternatif Çözüm Önerileri:

Diplomasi nezdinde (AB Odaklı)

1- 12.04.2012'de başvuruları biten OSB için yeni bir geçici maddeyle süresinin yenilenmesi. (Bu gerçekleşmediği takdirde, tek çözüm bütün tesislerin OSB'lere alınması olacaktır.)

2- ISLAH OSB'nin müktesebata uygunluk (denklik) için yeterli olduğu stratejisini AB'ye kabul ettirmek. (*)

3- Müktesebata uygunluk için ön görülen 2015 yılsonunu daha uzun bir tarihe aldirmek.

4- Çifte Standart Argümanı:

Hali hazırda OSB'ler ve Fabrikalar AB standartlarına uygun üretim yapıyor, çünkü AB Standartlarına uygun olmayan ürünlerin alımını AB Senatosu yasaklamış durumda. Hem AB standartlarında ürün üretilip hem de Müktesebata uygunluk adı altında tekrar bir dayatmaya girişilmiş olması iyi niyet taşıyor. Kaldı ki şu an ki yeni AB ülkelerinin bu kurala uyum oranı %28. Bu da AB'ye üye olmayan Türkiye üzerindeki orantısız baskının göstergesi.

(*) Bu madde ancak OSB başvuruları tekrar başlarsa gerçekleşebilecektir.

Şirket nezdinde:

1- Tesislerin en kısa zamanda OSB'lere geçmek için başvurmaları ve karşılıklarına devamlı sorun olarak çıkacak bu durumdan bir an evvel kurtulmaları.

2- Kurumların ISLAH OSB projesine dâhil olmaları.

3- Devletin ISLAH OSB'deki şartlar noktasında iyi niyet sahibi olması. (Çünkü 2011'den şu ana kadar yapılan 30 başvurunun 9'u kabul edildi)

ISLAH OSB'LERE İLİŞKİN GETİRİLEN HÜKÜMLER ÖZETLE ŞÖYLEDİR:

1- İslah OSB başvuruları, 12.04.2012 tarihine kadar gerçek veya tüzel kişiler tarafından, gerekçe raporu ile birlikte İslah OSB olarak değerlendirilmek üzere taşınmazlarının bulunduğu İlin Valiliğine yapılır.

2- Başvurular öncelikle İslah komisyonunca değerlendirilmekte olup başvurunun İslah komisyonunca değerlendirmeye alınabilmesi için aranan şartlar şunlardır;

- a) Talep edilen alanın, altyapı ve yönetim beraberliğinin sağlanabileceği şekilde bütünlüğünün olması ya da mevcut bir OSB'nin bitişiğinde yer alması halinde OSB'nin uygunluk görüşünün bulunması,
- b) OSB organlarını oluşturmaya yetecek katılımcı sayısının sağlanması,
- c) Önerilen İslah OSB alanında bulunan sanayi parsellerinin ayrıık nizamda ve mer'i plana göre yapılaşmış olması, bu alan içinde münferit olarak ruhsatsız ve izinsiz sanayi tesislerinin mevcut olması halinde ise bu tesislerin İslah süreci içerisinde yasal yükümlülüklerini yerine getireceğini taahhüt etmesi,
- d) Önerilen İslah OSB alanında bulunan toplam parsellerin en az 1/3'ünde üretim veya inşaata başlanmış olması ve en az 1/3'ünün mülkiyetinin de sanayi tesisi kurmak üzere sanayicide olması,
- e) Alanın en az % 8'inin OSB ortak kullanım alanlarına ayrılabilir nitelikte olması,
- f) Önerilen alan içinde OSB'de kurulamayacak tesislerin bulunmaması,

3- Talebin İslah komisyonunca uygun görülmesi halinde alana ilişkin İslah şartları ve beş yılı geçmemek üzere süresi belirlenir. Tesis malikleri, İslah komisyonunca belirlenen İslah şartlarını süresi içerisinde yerine getirmekle yükümlüdür.

4- İslah şartlarını yerine getirmeyen tesisler, İslah OSB sınırları dışında bırakılır.

5- Valilik, İslah komisyonu kararının alınmasını müteakip gerekçe raporu, inceleme raporu ve İslah komisyonu kararlarından oluşan başvuru dosyasını Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na gönderir ve bakanlık içerisinde Yönetmelikte belirlenen süreç takip edilir. Nihai olarak Bakanlıktaki OSB yer seçimi komisyonunda oy birliği ile OSB sınırları kesinleştirilir.

6- Süresi içinde İslah şartlarını tamamlamayanlar OSB niteliklerini kaybederek, sicilden terkin edilir.

Yapılan bu düzenleme ile sanayi tesislerinin bulunduğu alanların İslah edilerek OSB statüsü kazandırılması amaçlanmıştır. Belli bir alan içerisinde kümelenmiş sanayi tesislerine OSB statüsü kazandırılması ile söz konusu tesislerin OSB avantajlarından faydalandırılmasına

katkı sağlayacaktır. Ayrıca daha önce belirlenmiş OSB sınırları dışında kalan sanayi tesislerinin bu kapsamda OSB statüsü kazandırılması ile aynı bölge içerisinde yan yana alanlarda faaliyet gösteren sanayi tesislerinin statülerinin denkleştirilmesi sağlanmış olacaktır.

ISLAH OSB'NİN FAYDALARI

1. Bölgede dağınık bulunan sanayinin disipline edilmesi,
2. Sanayicinin uygulamadan sonra geleceğe umutla bakarak ve çevreyle uyumlu bir yapılanma içerisine girme motivasyonu kazanması.
3. OSB dışında bulunan sanayicilerin birbirine destek olarak bir çatı altında toplanma çabasına girmeleri,
4. İslah OSB'ler sanayinin az geliştiği bölgelere de yayılmasının sağlanması,
5. Tarım alanlarının sanayide kullanılmasının disipline edilmesi
6. "İslah OSB'lerin çevre ve insan sağlığı yönünden kontrol edilme olanağının sağlanması
7. ISLAH OSB kapsamında kurulacak arıtma tesisleri sayesinde arıtma maliyetlerinin (atığı taşıma/arıtma yerine götürülmesi ve sonrası) düşmesi
8. Mevcut teşvik ve istisna sisteminin bu süreçte tesis sahiplerinin yanında olması sürecin işlenmesinin en büyük avantajlarından biridir. **Burada en önemli nokta; ISLAH OSB Yasasının yeni bir geçici süreyle tekrar yürürlüğe girmesidir.**

SONUÇ

AB'nin kriteriyle ilgili gündemin taze oluşu tartışma zeminini daraltıyor. OSB'de yer almayan birçok firma bu konudan habersiz ve yakın zamanda haberleri oldukça şehir veya ilçelerin ilgili STK'larını rahatsız edeceklerdir.

AB'nin bundan önce uyum kapsamında getirdiği yaptırımlar göz önünde bulundurulduğunda, er ya da geç AB, bu uyum kriterine uyulmasını isteyecektir. Hükümet kanadından Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan OSB dışında kalan firmaların ihracat yapmalarının asla engellenemeyeceğini bunu AB'nin de yapamayacağını; ama sanayi üretiminin OSB ve serbest bölge gibi altyapısı kurulmuş, uluslararası standartları hazırlanmış nitelikli bölgelere kaydırılmasını her zaman desteklediklerini de vurgulamadan geçmedi.

Çeşitli bakanlıkların da bazen bunu desteklemek ve sanayiciyi zorlamak için çeşitli uygulamalara girdiğini kaydeden Çağlayan, biz de OSB'leri cazip kılacak destekleri yürürlüğe sokuyoruz. Ama dediğim gibi, ne AB ne de başkaları Türk sanayicisinin ihracatını engelleyemez. Böyle bir kuralın kabulü zaten mümkün de değildir" diye yaklaşım gösterdi.

Sanayi Bakanı Ergün ise daha itidalli konuştu; "Biz sanayi ülkesiyiz. Bunun için sanayi bölgelerinin altyapısını yeniden kurguladık. Kredilendirme başta olmak üzere her türlü katkıyı vermeye hazırız. Yeter ki sanayicimiz üretim yapsın" dedi. Siyasi olarak mutabakattan söz etmek şimdilik söz konusu değil. Ama ISLAH OSB için girişimde bulunan birçok OSB var. Bursa Sanayi Odası ISLAH OSB başvurusunda bulunan tesisler için sonuç alınması amacıyla ağustos

ayında ortak bir sinerji girişimi başlatmış. Bu konuda öncelikle Kamuoyu sağlanması için odalar ve ilgili kurumlar arası ortak bildirimlere ve mutabakata ihtiyaç var.

Konya için durumun etkisi daha büyük. AB'ye olası bir ihracat yasağından en çok etkilenecek illerden birisi de Konya olacak.

Çünkü Türkiye'nin ihracatında en büyük payı alan kalemler; "Motorlu kara taşıtları ve bunların aksam parçaları", "Kazanlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler bunların aksam ve parçaları", "Örme giyim eşyası ve aksesuarı", "Elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme verme, televizyon görüntü-ses kaydetme verme cihazları, aksam parça aksesuarı". Konya'da bu kalemlerin sanayideki payı çok büyük. İşyeri bakımından İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa ve Antalya'nın ardından Konya 6.sırada. Aylık ortalama 110 milyon dolar ihracat yapan Konya için bu durumun çözüme kavuşturulması hayati önem taşımaktadır.